

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları artıq hamı üçün o qədər elçatandır ki, istənilən tarixi proseslə bir andaca tanış olmaq mümkündür. Belə məqamlardan istifadə edəndə öyrənirik ki, dünyanın bütün ölkələrində tarix dərsliyini yazanlar beş, on, əlli ildə və hətta bütöv bir əsrde baş vermiş ayrı-ayrı hadisələri dərsliyin bir fəsilinə toplayırlar.



Azərbaycan beynəlxalq sülhə və əməkdaşlığa öz töhfələrini verir

Məsələn, "XIX əsr sənayesində yeniliklər" (bütöv bir əsr), "Dünya iqtisadiyyatı XX əsrin birinci yarısında" (əlli il) və ya "Sovet mədəniyyəti 1941-45-ci illərdə" (beş il) kimi sərlövhələri çox görmüşük. Bu sıradakı üçüncü fəsl ona göra xatırlatdım ki, indiyədək eşitdiyimiz ən qısa tarix bölümü məhz həmin beş il idi. Biz xoşbəxtik və mən məmnunam ki, Azərbaycan xalqı müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həmin sıralamalara bir ilk əlavə etdi: "2020-ci ildə baş verən ictimai-siyasi və hərbi proseslər." Tam qətiyyətlə deyə bilərəm ki, həmin bir ildəki prosesləri Azərbaycan və ya Qafqaz məqyası ilə "lokallaşdırmaq" mümkün deyil.

Nə üçün? Çünkü həmin ildə Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edən Azərbaycan Prezidenti may ayının 4-də Qoşulmama Hərəkatının Təmas Qrupu formatında Zirvə görüşünün keçirilməsinə nail olmuş, sent-yabın 24-də BMT Baş Assambleyasının

75-ci sessiyasının videoformatda keçirilən ümumi debatlarında iştirak etmiş, dekabrın 3-də isə Qoşulmama Hərəkatının sədr kimi Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyasının COVID-19 ilə mübarizəyə həsr edilən xüsusi sessiyasında videoformatda çıxış etmişdir.

Doğrudur, həmin ildə İtalya və Türkmenistanla olduqca mühüm tarixi əhəmiyyətə malik sənədlər imzalanmış, 30 il torpaqlarımızı işğal altında saxlayan qanicən düşmənimizi diz çökdürərək, onu kapitulyasiya aktını imzalamağa məcbur etmişik.

Ancaq dövlət başçımız həmin uğurlara məhz Azərbaycan Prezidenti kimi imza atmışdır. Yuxarıda sadaladığımız üç beynəlxalq tədbirə isə İlham Əliyev bilavasita Qoşulmama Hərəkatının sədr kimi qatıldı. Elə bu

yazida da həmin üç tədbir barədə söz açmaq istəyirik.

2020-ci il bizim üçün bu tarixi hadisələrlə əlamətdar olsa da, bütövlükdə dünyaya uzun müddət unudulmayacaq problemlər yaratmış pandemiya bələsi gətirmişdir. Elə Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edən Azərbaycanın ilk beynəlxalq təşəbbüsü de məhz planetimizin bu dəhşətli bəlaya qarşı birlikdə mübarizə aparmasına həsr olunmuşdu. Zirvə görüşünün açılış mərasimində qeyd edilmişdi ki, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının sədr ölkəsi kimi, hərəkatın 1996-ci ildə qəbul olunmuş Metodologiyalar üzrə Kartaxena sənədindən çıxış edərək, koronavirusa qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun yaradılması və bu formatda zirvə görüşünün keçirilməsi təşəbbüsünü irəli sürmüştür. Gündəlikdəki məsələnin bütün dünya üçün əhəmiyyət kəsb etdiyi hamiya məlum olduğuna görə, quruma üzv olan ölkələrin hamısı bu təşəbbüsü yekdilliklə dəstəkləmişdir. Təmas qrupunda coğrafi təmsilçilik və könüllü iştirak prinsipi əsasında bütün regional qruplardan olan ölkələr təmsil olunurdu.

Bu məqamda xüsusişlə vurğulamaq zərurəti var ki, BMT Baş katibi Antonio Guterreşin və Avropa İttifaqının ali nümayəndəsi

və Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Cozef Borelin həmin zirvə görüşüne videomüraciətlə qatılmaları Azərbaycanın təşəbbüsünə verilən beynəlxalq dəstəyin məqyasını göstərirdi.

Dövlət başçımız tədbirdə qeyd etmişdi ki, pandemiyanın ilk günlərindən biz Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə temasdayıq: "Təşkilatın aparıcı mütəxəssislərindən ibarət heyət müraciətimiz əsasında mart ayında ölkəmizə səfər edərək vəziyyətlə tanış olmuşdur. Azərbaycana göstərdiyi dəstəyə və zirvə görüşümüzde iştirakına görə doktor Tedros Adhanom Qebreyesusu təşəkkürümüz bildirirəm. Bu Azərbaycanın təşəbbüsü ilə keçirilən 2-ci zirvə görüşüdür. Sədri olduğu məruz Türkilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının mənim təşəbbüsüm ilə aprelin 10-da COVID-19-a qarşı Zirvə görüşü keçirilmişdir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru həmin zirvə görüşündə də iştirak etdi və dəyərli tövsiyələrini verdi".

Xatırladaq ki, pandemiyaya qarşı mübarizədə ən çox yardımına ehtiyacı olan Qoşulmama Hərəkatı üzv dövlətlərini dəstəkləmək üçün Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına əlavə olaraq 5 milyon dollar ianə ayırmışdır. Həmin vəsait bizimle razılışdırmaqla ən çox yardımına ehtiyacı olan Afrika, Asiya və Latin Amerikası regional qruplarından olan üzv ölkələr üçün nəzərdə tutulurdu.

Sentyabrın 24-də isə İlham Əliyev BMT Baş Assambleyasının 75-ci sessiyasının ümumi debatlarında videoformatda çıxış edərkən BMT Nizamnaməsinin kobud şəkildə pozulduğu barədə danışmış, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi güc tətbiq etməsi, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və ətraf yeddi rayonunu işğalda saxladığını, bir milyondan artıq azərbaycanlıların qaçqın və məcburi köçkünlərə dəri dəri düşdüyünü xatırlatmışdır. Dövlət başçımız beynəlxalq ictimaiyyətə üz tutaraq demişdir: "Bəzi hallarda BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri bir neçə gün ərzində icra edilir. Ermənistan isə təqribən 30 ildir ki, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə məhəl qoymamaqda davam edir. İşğalçı dövlət olan Ermənistana qarşı sanksiyalar tətbiq olunmalıdır".

Dövlət başçımız həmin tədbirdə 44 günlük müharibədən 3 gün əvvəl demişdi ki, bizim sülhə nail olmaq üçün yeganə şərtimiz var: Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində çıxarılmalıdır: "Bütün dünya Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi olaraq tanıyor... Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyü tam şəkildə bərpə edilməlidir. Dağlıq Qarabağ qədim və tarixi Azərbaycan torpağıdır. Qarabağ Azərbaycandır!" Məhz elə hamının həmin ərazini Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanıdığına görə də noyabrın 10-da imzallanmış birgə bəyanata etiraz edən olmadı.

(ardı 2-ci səhifədə)

Azərbaycan beynəlxalq sülhə və əməkdaşlığa öz töhfələrini verir

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Dövlət başçımızın Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi qatıldığı üçüncü beynəlxalq tədbirin də bizim üçün xüsusi önemi var idi. Çünkü həmin tədbir bilavasitə Azərbaycanın təşəbbüsü ilə reallaşdırılmışdı. Azərbaycan Prezidenti, Qoşulmama Hərəkatının sədri İlham Əliyev Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyasının COVID-19 ilə mübarizəyə həsr edilən xüsusi sessiyasında çıxış edərkən bu məsələni xüsusi şəkildə qabartmışdı: "Qoşulmama Hərəkatının üzvü olan 120 dövlət adından çıxış etməkdən şərəf duyuram... Bu tədbir Qoşulmama Hərəkatı tərefindən ireli sürülmüş BMT Baş Assambleyasının COVID-19 pandemiyasına qarşı Xüsusi Sessiyasının keçirilməsi təşəbbüsünə BMT-nin üzv dövlətlərinin böyük dəstəyidir. Digər məsələlərlə yanaşı, bu, Qoşulmama Hərəkatının üzv dövlətlərinin möhtəşəm uğurudur. Çünkü biz bu il həm də beynəlxalq əməkdaşlığın təşviqini özündə ehtiva edən Bandunq Bəyannamesinin qəbul olunmasının 65 illiyini qeyd edirik. Bununla əlaqədar, xüsusi sessiyanın keçirilməsinə verdikləri dəstəyə görə mən hərəkat adından BMT-nin üzv dövlətlərinə və Baş Assambleyanın

sədrinə səmimi təşəkkürümüzü bildirmək istərdim".

Dövlət başçımız həmin tədbirdə qeyd etmişdir ki, Qoşulmama Hərəkatı BMT sisteminin COVID-19 ilə mübarizədə fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir: "Biz pandemiyaya qarşı qlobal mübarizədə BMT-nin fəaliyyətin rəhbərlik edən, onun əməliyyatlarının davamlılığını təmin edən Baş katibin güclü liderliyini tezdir edirik. Hərəkat COVID-19 pandemiyası ilə bağlı artmaqdə olan çağırışlarla mübarizədə beynəlxalq ictimaiyyət tərefindən təsirlili tədbirlərin görülməsi üçün təlimatların verilməsi, təlimlərin və avadanlıq, konkret xilasətəmə xidmətlərin təşkil sahəsində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının və onun rəhbərliyinin mühüm rolunu tam şəkildə dəstəkləyir".

Bütün burlar müasir Azərbaycan reallığıları olaraq, iki arqumentin təsdiqinə çevrilir. **Birinci:** Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi nümunələr yaradır. **İkinci:** 2020-ci il Azərbaycan tarixində köklü surətdə öyrənilməli və dərsliklərə salınmalı faktlarla qalacaqdır.

İttifaq MİRZƏBƏYLİ, "Xalq qəzeti"
Xalq qəzeti 2021.- 11 fevral.- S.1;2.